

Broedvogels Groeve Oostermeent 2020

Tekst: Dirk Prop

Foto's: Bertus van den Brink, Dirk Prop en Hugo Weenen (voorpagina:
Roodborsttapuit)

Rapportnummer VWG: 291

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Goois Natuurreservaat

Inleiding

Wie de afslag van de A27 neemt richting Blaricum/Huizen, rijdt op de Randweg langs een massieve, met stugge grassen begroeide wal. Geen fraai visitekaartje van het Gooi, maar een blik naar de andere kant van de weg geeft een hoopvoller beeld: achter de berkensingel kan de automobilist een glimp opvangen van een natuurgebied dat weliswaar met een oppervlak van amper 20 ha niet veel voorstelt, maar dat als één van de weinige natte heidevelden in de regio verrassend hoge natuurwaarden kent. Dit is de Groeve Oostermeent; een beschermd gebied dat onder de hoede van het GNR (Goois Natuurreservaat) valt. Het gebied grenst in het zuiden aan het eveneens door GNR beheerde hondenuitlaatgebied 't Harde.

De Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken inventariseert hier drie-jaarlijks de broedvogels (Prop 2011, Prop 2017) met als doel om trendmatige veranderingen in de broedvogelpopulatie vast te leggen. De resultaten zijn geregistreerd op de website van Sovon (www.avimap.nl).

De inventarisatie in 2020 is uitgevoerd door Pieter Bogaers, Huub Casander, Michael Everard, Dick Jonkers, Jan Mooij, Paul vd Poel, Dirk Prop en Hugo Weenen.

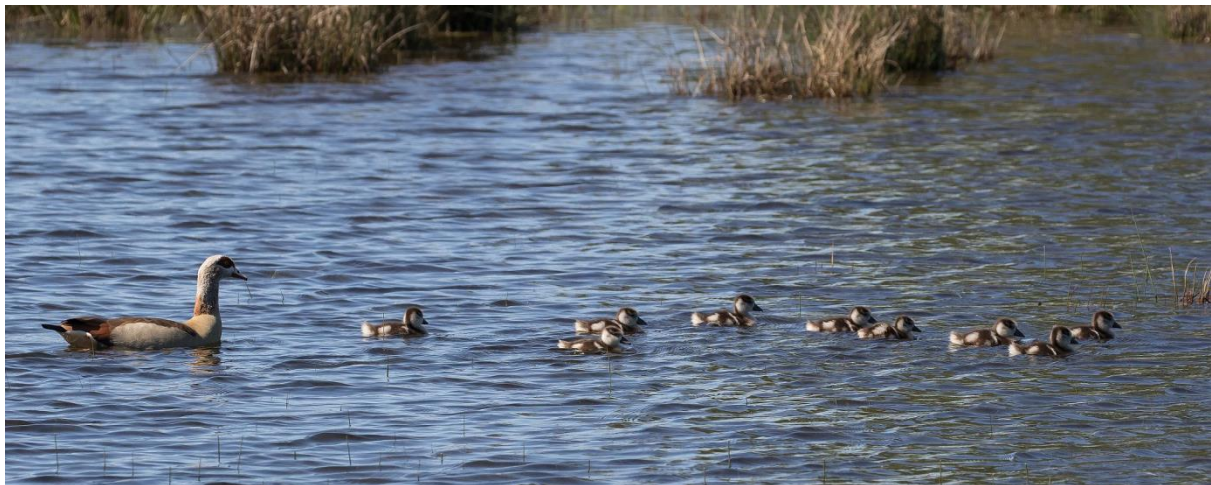
In het vroege voorjaar staat achter het dijkje een groot deel van het gebied onder water

Resultaten

Sinds de vorige telling in 2017 zijn er geen ingrijpende beheermaatregelen uitgevoerd. De belangrijkste activiteit is het handmatig terugdringen van de boomopslag, zonder welk ingrijpen het gebied zich al snel zou ontwikkelen tot een dicht struikachtig bos van Elzen en Berken. Succesvol uitpakkt zijn de eerdere ingrepen van 2011 toen GNR een aantal maatregelen heeft genomen om de natte elementen te versterken. De nieuwe poelen die toen zijn uitgegraven blijven, zoals bedoeld, jaarrond open water behouden. Ze zijn niet alleen visueel aantrekkelijk maar bieden ook plek voor waterminnende plant- en diersoorten.

Tabel 1 geeft de resultaten van de inventarisatie van 2020 en de drie eerder uitgevoerde inventarisaties.

Het natte karakter van het gebied trekt verschillende watervogelsoorten aan. De Grauwe Gans was met drie paar aanwezig en volgens de BMP criteria van Sovon resulteert dit in evenzoveel geldige territoria. Het is echter twijfelachtig of de vogels hier gebroed hebben; nesten of jongen zijn in ieder geval niet waargenomen. De Nijlgans was succesvoller: in de eerste week van april zwom een paar met negen pas uitgekomen kuikens in de oostelijke plas. De vogels moeten ergens in het gebied gebroed hebben, waarschijnlijk in een bramenstruik aan de noordzijde van het gebied. De toom jongen is succesvol het voorjaar doorgekomen; op 10 juli zaten er in de inmiddels drooggevallen plas acht vliegvlugge, volgroeide vogels samen met de nog steeds zeer waakzame oudervogels.

Nijlganzen met pulli op 19 april 2020 (Bertus van den Brink)

Het aantal Meerkoeten is toegenomen naar vier paar en het Waterhoen heeft zich als nieuwe broedvogel gevestigd. Het aantal Wilde Eenden bedroeg twee. Van geen van deze soorten zijn jongen waargenomen

De Kievit die er jaarlijks met meerdere paren succesvol broedde is teruggezaakt naar 1 paar. De menselijke betreding over het dijke in het oosten waar voorheen twee tot drie paar broedden is de soort waarschijnlijk opgebroken.

De kleine heidevogelsoorten laten een wisselend beeld zien. De Boompieper is sinds 2011, toen er nog 4 territoria werden vastgesteld, gestaag afgenomen en ontbrak in 2020 zelfs als broedvogel. Gelukkig zijn de andere typische heidevogelsoorten redelijk stabiel: van zowel Graspieper, Roodborsttapuit als Kneu werden 4 territoria vastgesteld, en ook succesvol want in juni vlogen alarmerende vogels rond.

Ook in 2020 was de kolonie van de Oeverzwaluw in de steilwand weer bezet met 65 bewoonde nesten., ongeveer evenveel als drie jaar geleden. Het broedsucces was niet hoog want door Dick Jonkers trof aan het einde van het broedseizoen slechts 4 bewoonde nesten aan.

Meestal werden enkele Hazen gezien met een maximum van vijf exemplaren op 26 juni.

Met de Reeën gaat het minder voor de wind. Gedurende een tiental jaren waren deze dieren in het gebied aanwezig, tot een maximum van vijf. Er werden zelfs kalfjes geworpen zodat zich een aardige populatie leek te ontwikkelen, maar sinds enkele jaren zijn de Reeën verdwenen. Verstoring is hiervoor de meest waarschijnlijke verklaring. De dieren waren altijd zeer alert en schuw. Ruiters die langs het ruitepad liepen lieten ze op enkele 10-tallen meters passeren, maar bij wandelaars die zich buiten het pad begaven, vluchtten de dieren en dit gold des te sterker bij mensen met honden, zelfs als deze waren aangelijnd.

Hoewel er dus enige achteruitgang bij de vogels en zoogdieren valt te bespeuren blijft de Groeve Oostermeent een uniek en waardevol natuurgebiedje in het Gooi dat, hoe klein ook, het verdient om goed beschermd te blijven. In het laatste hoofdstuk geven wij enkele adviezen die een bijdrage kunnen leveren.

Broedvogels Groeve Oostermeent 2020

Soort	2011	2014	2017	2020
Grauwe gans	1	6	2	3
Nijlgans	1	1		1
Kuifeend			1	
Wilde eend	2	4	4	2
Waterhoen				1
Meerkoet	1	1	2	4
Scholekster		1	1	
Kleine plevier		2		
Kievit	3	2	2	1
Grote bonte specht	1	1		
Holenduif				1
Houtduif	1	1	1	1
Oeverzwaluw	105	135	63	65
Boompieper	4	2	1	
Graspieper	3	4	5	4
Witte kwikstaart	2	3	2	1
Heggenmus		3	1	
Roodborst		1	1	1
Roodborsttapuit	4	3	3	4
Merel	2	1		
Braamsluiper		1		1
Grasmus	1	1		1
Zwartkop			1	1
Fitis	3	2	1	1
Koolmees				1
Tuinfluitter			1	
Ekster	1	1	2	1
Zwarte kraai	1	1	1	1
Vink		1		
Putter		1		
Kneu	5	3	2	4
Aantal soorten	18	25	20	21

Tabel 1 Aantal territoria Groeve Oostermeent van 2011 – 2020

Beheer

Ter verbetering van de natuurontwikkeling geven we het GNR drie adviezen.

(1) De bezoekers mogen het gebied alleen betreden via het met rode paaltjes gemarkeerde pad dat loopt tussen de twee hekken aan weerszijden van het gebied. Dit is een goede maatregel om te zorgen dat de rust behouden blijft voor broedvogels, pleisterende vogels en grote zoogdieren als Haas en Ree. Het gebied wordt vrij druk bezocht, in het weekend oplopend tot een tiental personen per uur. Het merendeel houdt zich netjes aan de voorgeschreven route maar sommigen negeren de rode markeringen en lopen dwars door het gebied. Sommige hondenbezitters vinden het aangrenzende hondenuitlaatgebied 't Harde te druk en lopen liever hun rondje in het natuurgebied, zo bijgedragend aan het verdwijnen van de Reeën, bijna alle Kieviten en andere gevoelige soorten. Een duidelijker bebording zou een dergelijk oneigenlijk terreingebruik kunnen terugdringen. Nu staat er een bordje met de standaard tekst dat een wandeling 'toegestaan is op wegen en paden'. Dit is multi-interpretabel en geeft de slechte verstaander feitelijk de legitimiteit om overal te lopen omdat het gebied dooraderd is met vee- en hazenpaadjes. Om hierin duidelijk te zijn zou de tekst veranderd moeten worden in "wandeling toegestaan op het gemarkeerde pad".

(2) Het hoge deel van de Groeve Oostermeent ten zuiden van de steilwand heeft een heischrale vegetatie die vrij monotoon is. Ook al kunnen incidenteel leuke soorten worden waargenomen zoals Beflijster, Grote Lijster en Tapuit, toch is de soortenrijkdom zeer laag en zijn hier ook geen broedterritoria vastgesteld.

De kale schraalheide in het zuidelijk deel

Een goede manier om de natuurlijke en visuele waarde van deze zone te verhogen is te zorgen dat zich enkele forse bomen in de vlakte kunnen ontwikkelen; Eik lijkt een geschikte soort, te meer daar ze door hun sterke en grillige uitstraling een decoratief plaatje geven aan de voorbijgangers op het fietspad langs de Woensberg. Kastanje is ook een prima kandidaat. De bomen zouden geflankeerd kunnen worden door Meidoorn, die met zijn stekelige takken nestgelegenheid biedt aan verschillende vogelsoorten. Een dergelijke boomimpuls kan worden verzorgd door enkele kleine stukjes te omheinen met een stevige afrastering om schapen en koeien te keren. Te denken valt aan twee plots met elk een oppervlakte van ca 100 m² omsloten door hetzelfde type hekwerk waarmee het hele gebied ook omheind is. Deze ingreep zal de natuurlijke variatie van het gebied verhogen zonder afbreuk te doen aan het open karakter. Er zal binnen de omheining al snel een ruige vegetatie van enkele meters gaan groeien, waarin zich ook eikenbomen kunnen ontwikkelen. Om dit proces te versnellen is het aan te bevelen om enkele eikels van de nabijgelegen Woensberg te 'planten' en daarna jaarlijks eventuele overwoekering door Berk of Vogelkers tegen te gaan. Na een aantal jaren zal de Eik zich zelfstandig kunnen ontplooien zodat een biotoopje ontstaat waar allerlei dieren beschutting kunnen vinden tegen zon, wind, regen en predatoren.

(3) Het gebied wordt beweid door een schaapskudde en, tot 2019, enkele Schotse Hooglanders. Op zich is dit een prima beheervorm maar de grazige delen van het terrein worden dermate kort afgegraasd dat dit ten koste gaat van bloeiende kruiden, insecten en daardoor ook insectenetende vogels. Mogelijk, maar niet bewezen, is hierdoor de Boompieper verdwenen. Het is daarom aan te bevelen om de omvang van de schaapskudde met enkele dieren in te perken, zodat de grazige vegetatie meer de kans krijgt zich te ontwikkelen.

Geraadpleegde bronnen

- Prop D. 2011. Broedvogels Groeve Oostermeent en 't Harde 2011. Uitgave 201 van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken.
- Prop, D. 2014. Inventarisatie Groeve Oostermeent 2014. Ongepubliceerd rapport
- Prop D. 2017. Broedvogels van de Groeve Oostermeent 2017. Uitgave 258 van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken.
- Vergeer J.W., A.J. van Dijk., A. Boele, J. van Bruggen & F. Hustings 2016. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek Nederland, Nijmegen